

Brzy P. Roman Czudek Liturgie pro ministranty budeme profíci!

Když jdeme k někomu na návštěvu, sluší se, abychom zazvonili u dveří, počkáme pak, až nám někdo otevře, a pozdravíme: „Dobrý den.“ Na návštěvě se pak chováme určitě slušně a vážíme si toho, že se můžeme cítit u někoho doma my sami „jako doma“.

Už jste si někdy všimli u vchodu do kostela tlačítka s nápisem ZVONEK? Těžko bychom tam hledali takovou věc, protože tam ani není! Je tedy normální, že vstupujeme do kostela bez zvonění. Jsme v kostele, jsme tam už většínou doma, ale přesto to není náš dům – je to dům Boží. Náš pozdrav tedy nepatří v první řadě lidem, ale tomu, u koho jsme doma: Bohu. Sluší se tedy pozdravit: při pozdravu si připomínáme, že jsme děti Boží. Uvědomujeme si to hned při vstupu do kostela, že nás ve křtu přijal od své rodiny, namáčíme tedy prsty do kropenky se svčencou vodou (stejnou vodou, kterou se uděluje svátost křtu) a ke cti Nejsvětější Trojice děláme znamení kříže. Poklekáme směrem ke svatostánku a místo pozdravu, jak se zdraví lidé, říkáme: „Pochválen buď Ježíš Kristus.“

Pro správného ministranta to jsou věci samozřejmé. Ale zkusme správně rozlišovat: návštěvu u známých a návštěvu v kostele. Musíte uznat, že tak, jak se chováme v kostele, tak to neděláme nikde jinde na návštěvě. Když budeme hledat důvody, proč tomu tak je, uvědomíme si zároveň velikost poslání naší ministrantské služby.

V dějinách lidstva můžeme pozorovat to, že od pradávných dob skoro všechna náboženství měla své chrámy. V židovském národě se nejprve vyskytují posvátná místa (obětiště), po vysvobození z Egypta je Bůh přítomen ve stánku setkávání, teprve král Šalomoun staví první chrám v Jeruzalémě. Ten byl zničen babylónskými vojsky, znovu postaven a v roce 70 po Kristu definitivně zbořen. Jeruzalémský chrám však zůstává pro všechny židy symbolem Boží přítomnosti mezi lidmi.

První křesťané nestavějí hned chrámy, setkávají se ve svých domech, protože jim v tom brání doba pronásledování až do roku 313, do doby milánského ediktu, jímž císař Konstantin dává křesťanství svobodu. Od té doby jsou stavěny kostely v různých uměleckých slozích: románském, gotickém, renesančním, barokním... až po dnešní moderní stavitelské slohy.

Křesťané všech dob chtěli při budování chrámů nabídnout Bohu to nejlepší, co měli: umění, krásu, lidskou dovednost, bohatství materiálů. Ale sami nikdy neměli zapomenout na to, že oni sami jsou „Božími chrámy“ (1Kor 3, 16–17). Z toho plyne první naše starost o posvěcování Božího chrámu, jímž jsme my sami, a také úcta k domu Božímu, ke kostelu, v němž máme úkol být ministranty, tedy služebníky Boha a lidí.

Podívejme se spolu na různé druhy katolických kostelů, které známe:

Víte, že ...

Varhany jsou hudebním nástrojem známým už ve starověku. Jedna z prvních oficiálních zmínek o nich je z roku 757, kdy je dostal franký král Pipin od byzantského císaře. Nejstarší varhany v naší republice jsou renesanční varhany z doby kolem roku 1590. Tento kulturně-umělecký skvost je ve Smečně v Čechách. Nejvíce varhanních píšťal v naší vlasti napočítáte u sv. Mořice v Olomouci, protože jich tam je zhruba 10 tisíc.

Mědiryt baziliky sv. Jana na Lateráně, Giuseppe Vasi

Katolické kostely

Bazilika: slovo je odvozeno z řeckého *basileus*, což znamená král. Umělecký styl starokřesťanských bazilik pochází ze stavebního stylu světských prostorných budov ve starověkém římském impériu, mohli bychom říci, že to byla velká náměstí se střechou proti dešti. Do naší doby slovo bazilika přešlo spíše pod pojmem čestného titulu, který uděluje papež významnému kostelu nebo poutnímu místu. Jedná se pak o název baziliky menší (*basilica minor*), aby se odlišily čtyři hlavní baziliky, baziliky větší (*maior*), které jsou v Římě: sv. Jana na Lateráně (přesnější název Bazilika Nejsvětějšího Spasitele, sv. Jana Křtitele a sv. Jana Evangelisty), sv. Petra ve Vatikáně, sv. Pavla za hradbami a Panny Marie Větší (Sněžná).

Katedrála (dóm): od 10. století se používá tohoto označení jako titulů všech biskupských hlavních kostelů. Název pochází z řeckého slova *kathedra*, které znamená trůn nebo sedadlo, z něhož někdo něco přednášel. Tento trůn symbolicky určuje místo, z něhož biskup jako pastýř, kněz a učitel vede svou diecézi. V některých diecézích se setkáváme s pojmem *konkatedrální*, to když k hlavnímu katedrálnímu kostelu je připojen ještě druhý, v jiném městě téže diecéze. Stejným jménem „katedrála“ se označují také velké chrámové stavby francouzské gotiky, které vznikaly ve 12. a 13. století.

Farní kostel: je místem, kde se schází farnost, a jejím středem.

Filiální kostel: slovo *filiální* pochází z latiny, kde *filia* znamená dcera. Je to tedy kostel, který je podřízen farnímu kostelu a slouží těm farníkům, kteří se ze vzdálenějších částí farnosti nemohou běžně dostavit do farního kostela.

Kaple: menší stavby, které se vyskytují buď samostatně (kapličky u cest a v polích, menší kostely), nebo jsou součástí větších celků, jako například zámecká kaple nebo kaple v biskupském paláci. Označení se původně odvozuje od místa, kde franští králové uchovávali legendární plášť (latinsky *capella*) svatého Martina.

P. Václav Trmač, farář v Jedovnici

Moje cesta ke kněžství

Šlo hlavně o to, abych vydržel přes všechny těžkosti jít po celý život cestou, kterou jsem se vydal.

Když mi bylo asi 5 let, vozil mě tatínek na víkendy, ukrytého pod kabátem, na motorce k dědečkově a babičce. V neděli se vstávalo brzo ráno. Chodili jsme pěšky asi 4 kilometry do kostela. Tam tenkrát byla u každé lavice tyčka s nějakým cechovním zna-

V té době jsem také začal chodit do farního společenství mládeže. Musím přiznat, že nejdříve kvůli holkám, ale to bylo brzy vystřídáno touhou něco se dovědět, prohloubit své náboženské znalosti, které ustrnulý na dětském poznání z vyučování náboženství.

Přijímačky za mřížemi

Když jsem podal přihlášku do litoměřického semináře, objevil se další problém. Tatínek pracoval jako matrikář na tehdejší městském národním výboru a krajský výbor KSČ rozhodl, že není možné, aby syn státního úředníka

Ilustrace Marie Regnerová

mením. A já jsem měl povoleno při mši chodit po kostele a prohlížet si je. To je moje nejdálší vzpomínka na kostel a církev. Možná už tehdy začalo něco klíčit v mém srdci.

„Mám docela jiné plány“

O pár let později jsem doprovázel druhou babičku do kostela. Držel jsem ji galantně pod paži a měl jsem pocit (ona možná taky), že ji chráním před pádem. Kdykoliv nás tak viděla babiččina kamarádka, říkala: „To je hodný chlapec! Z toho určitě jednou bude panáček!“ A já jsem si v duchu říkal: „To víš, babo praštěná! Farářem nikdy nebudu. Mám docela jiné plány.“

Přišel rok 1968 a na krátký čas bylo povoleno skautování. Rodiče mě donutili chodit do skauta, i když se mi tam nechtělo, protože jsem nevěděl, o co jde. Sotva jsem však „přivoněl“ k této bohubilé činnosti, našel jsem v ní veliké zalíbení. Jako skautík jsem se naučil mnoho důležitých věcí. To nejdůležitější byl vztah k přírodě. Přestala pro mě být velkou tělocvičnou a stala se otevřenou knihou, z níž se dá číst, pokud člověk umí mlčet, dívat se a přemýšlet.

Úspěšně jsem překonal pubertu a současně i svou dětskou víru. Právě příroda mě přivedla k přesvědčení, že Bůh není pohádková bytost; a jestliže Bůh existuje, mělo by se to projevit na mém vztahu k němu a na mém chování mezi lidmi. Už jsem nechodil do kostela proto, že jsem musel, ale protože jsem chtěl.

Rozhodnutí nad Bibli

Jednou jsem byl večer doma sám. Pustil jsem si Bachovy varhanní skladby a otevřel Bibli na začátku knihy proroka Jeremiáše: „Dříve, než jsi byl počat v lůně své matky, znal jsem tě.“ Dál jsem se nedostal. Najednou jsem tak silně pocítil Boží blízkost, že jsem zhasnul, poslouchal ve tmě varhany a hlavně si užíval ten krásný pocit. Když se potom někdo z rodiny vrátil domů a rozsvítil, bylo rozhodnuto.

Tvrdá Boží výchova

Po maturitě jsem nastoupil na vojnu, abych potom nemusel přerušovat studium. Myslel jsem si, že mi Pán Bůh za mé „zásluhy“ zařídí nějakou „flákárnu“, ale on to viděl jinak. Dostal jsem se k pěšákům, užil jsem si plazení v blátě i zakopávání víc než dost.

Navíc jsem si naivně myslel, že když si v osobním volnu čtu z Bible, nebude to nikomu vadit. Vyneslo mi to zvýšenou pozornost velitelstva – pečovali o mou fyzickou kondici třeba tím, že jsem kromě samopalu nosil ještě těžký kulomet. Také jsem nesměl chodit do stráže jako nespolehlivý, zato na noční škrábání brambor a podobné činnosti jsem byl spolehlivý dost.

Nastala také docela úsměvná situace: zjistilo se, že jsem největším odborníkem na topografii u celého útvaru, takže mě, nespolehlivého pro socialistickou armádu, zvali příležitostně na štáb, kde jsem kreslil přísně tajné mapy.

Foto archiv autora

studoval teologii. Jelikož o dva týdny dříve dostal tatínek vyznamenání za 25 let vzorné práce, nemohli ho vyhodit, a tudíž bylo předem rozhodnuto, jak pro mne dopadnou přijímací rozhovory. Když jsem o rok později podal přihlášku znovu, pozvali si mě k výslechu na StB. Zaklapla za mnou mříž jako za zločincem, v kanceláři na mě trochu pouštěli hrůzu a pak mi nabídli, že budu přijat, když jim písemně slíbím, že ze semináře budu podávat zprávy o všem, co se tam děje. I tentokrát tedy bylo předem rozhodnuto. To se opakovalo ještě dvakrát.

Při pátém pokusu mi kapitulní vikář vyjednal přijetí přímo na ministerstvu kultury, kde se tehdy rozhodovalo o budoucích studentech bez ohledu na přijímací pohovory. Dvouhodinové dohadování skončilo nadějným výrokem: „Uvidíme.“ Večer před pohovory si mě onen úředník z ministerstva pozval v semináři na kuřárnu a tam mi oznámil, že zítra budu přijat.

Pak už šlo jen o to, abych dokončil studium, přijal svěcení a hlavně abych vydržel přes všechny těžkosti jít po celý život cestou, kterou jsem se vydal.